

KREŠŤAN

27-40

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY

VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠESTNÁŠŤ STRANÁCH.

Predplatná cena :

Na celý rok — — 4 koruny — hal.

Na pol roka — 2 „ — „

Na štvrt roka — 1 „ 20 „

Jednotlivé číslo 8 hal.

Zodpovedný redaktor :

Dr. ALEXANDER ERNSZT,
páp. komorník.

Majiteľ a vydavateľ :

JAN MOLNÁR.

Redakcia a vydavateľstvo :

Budapest, IV. ker., Ferencz-József-rakpart 27. szám.

sem sa majú posielat' predplatky, jako dopisy do novin ohlásky a náhodné reklamácie. Cena jedného 5 stípcového nonpareill riadku 30 hl. Rukopisy sa naspak nedávajú.

Najsladšie Srdce Pana Ježiša.

Vláda bez vlády.

V pamätný deň 21-ho júna predstavila sa uhorskej snemovni po dlhých zápasoch vymenovaná nová vláda a volá sa ona vláda Fejérváry. Je to vláda veľmi čudná a nepochopiteľná. V snemovni nemá ani väčšiny na ktorú by sa mohla opierať a nemá ani menšiny u ktorej by očakávať mohla akej-takej podpory a ochrany. Je to teda vláda, ktorá stojí pomimo politických stránok. Fejérváry prišiel tým cieľom aby spor medzi korunou a väčšinou snemu rozriešil a možným učinil, aby napokon vláda vymenovaná bola zo stránky väčšiny. Ako veľmi zbehlý v politických záležitostiach sadol si Fejérváry rázom na dve stoličky, trochu na ľavo a trochu na pravo a stalo sa mu to, čo i druhému smrteľnému človekovi, medzi dvomi stolicami buchnul pekne krásne na zem.

Ako sa takto Fejérváry snemovni predstavil a slávnostne aj osvedčil, že je on len «pokojným prostredníkom» medzi korunou a väčšinou snemovne, ktorý ani len muče neublíži, vyrukoval hneď s návrhmi o rozličných potrebách štátu a medzi týmito i s takými o ktorých predpokladal že sa najmä ľudu budú ľubiť, hneď na to ale nemožným učinil ďalšie účinkovanie snemovne. Začiatkom jeho reči, ktorou sa snemovni predstavil, prečítať dal kráľovský dopis, ktorým vymenovaná bola vláda, ako ale prišiel ku koncu jeho reči, ktorú ako zbehlý rečník z papierkov čítal, oznámil, že on má ešte aj druhý dopis kráľovsky, aby mu vraj aj ten prečítali.

Môže sa myslieť čo to bol za dopis, ktorým Fejérváry snemovňu, ako by to vraj nič, pekne krásne chcel okabátiť a odročiť. Je toto tá najšpatnejšia komédia, ktorú si takto Fejérváry zahrať chcel s kráľom a so snemovňou. Snemovňa mu ale nesadla na lep. S najhlbšou úctivosťou a s najväčšou lojalitou odbavila predne prvý dopis kráľov a na základe tohoto vyslovila úplnú *nedôveru* vláde Fejérváry. Pri hlasovaní na túto *nedôveru* súčastnila sa celá snemovňa. Ešte aj liberáli za to hlasovali, ale len tak dľa jejich spôsobu ako židia keď sa prisahajú.

Fejérváry a jeho vláda nečakali v snemovni kým sa im tá *nedôvera* vysloví. Ako zbadal nový ministerpredseda, že sa mu jeho fajnový kúšтик nepodaril pod kepienkou falošnej lojality zmizol

z dejišťa a aj s ministrami opustil sieň snemovne. Nazdával sa že takto ukáže kto je on, a že parlament nemá žiadnej moci nad ním.

Parlament Uhorska zná ale dôkladne svoje práva. Tieto práva nemôžu byť kroz to vyštrbené, keď vláda pred *nedôverou* zutečie. Ani jasnosť konštitúcie za to nezatmeje, keď sa dajaká vláda drží na posmech. Ako tiež ani moc zákona nemôže byť menšia, keď dajaká vláda nezákonnú cestu nastúpi.

Preto aj parlament Uhorska po vyslovení *nedôvery* a keď s úplnou lojalitou vzal v známomosť kráľovský dopis o odročení zasadnutí, použil svojho práva a svojej moci. Ku obrane konštitúcie krajinskej uzavrel a vyslovil totiž parlament: že vláda nielen kroz to prebrešila sa proti konštitúcii, že vyprostredkovala odročenie snemovne, lež i sama ako taká a vladárenie jej je konštitúcii protivné. Následkom toho nesmie sa dotknúť štátnej pokladnice; nemá práva na upotrebovanie daní a zaokryvanie štátnych výdavkov; nesmie vyberať porcie; rekrútov nesmie assentirovať; na spoločnozákonnosťné výdavky peniaze nesmie vyplácať; obchodné smluvy s cudzými štátmi nesmie uzavierať, jedným slovom parlament vláde tejto odňal všetky tie práva, ktoré parlamentarnej a zodpovednej vláde prislúchajú a zakázal jej spolu všetky narídenia, ktoré sú proti zákonom.

Takto poviazal parlament Fejérvárymu a jeho vláde ruky a nohy. Je to vláda, ale panovať nesmie. Avšak nielen parlament lež i Dom veľmožov, magnátov vyslovil svoju *nedôveru* Fejérvárymu a jeho vláde. Dom magnátov tým úplne vyplnil svoju vlasteneckú povinnosť.

Nešlachetným figlovaním liberálov dostali sme sa na rozcestie. Alebo podržíme konštitúciu, alebo bude nasledovať neblahej pamäti absolutizmus. O konštitúciu není sa čo obávať, tým viacej ale o súženia a trápenia ľudu. Zapotreby je veľ viac ako inokedy, aby ľud všestranne shrňal sa okolo svojich vodcov a priateľov. Pomoci, ochrany a dobrej rady ľud len u týchto najde teraz, keď máme vládu bez vlády.

Fejérváry v rozpakoch.

Ako Fejérváry dostal v sneme zaslúženú porciu *nedôvery* poradil sa s ministrami a utekal ku kráľovi. Tu zavdal v mene celej vlády demissiu. Bolo to ale len tak

na oko. Predložil kráľovi, že jestli by sa našiel súcejší človek k zavedeniu poriadku v krajine, on je hotový i s ministrami zložiť vládu. Kráľ túto demissiu neprijal. Fejérváryho vraj pochválil za jeho zmužilé držanie na sneme, zavolať ho k obedu a poslať ho domov. Fejérváry teda a jeho ministri ostanú ďalej na vláde, bár tam dľa krajinských zákonov žiadnej roboty nemajú. Dobrý hospodár si však vždy najde roboty okolo domu. Aj Fejérváry chce aspoň kráľovi ukázať že je on dobrý a spoľahlivý, keď už nie hospodár čo je jeho vec, to aspoň ministerpredseda. Z tejto príčiny ako prišiel z Viedne domov navštívil výtečnejších politikov koalície. Ministri tiež robili jejich návštevy po takých miestach, kde toho držali za potreby. Táto ministerská robota dá sa tým označiť: že Fejérváry a jeho vláda kľučujú za dôveru jednotlivcov, keď jej v snemovni nedostali.

Fejérváry a jeho vláda pracujú však aj na vonok. Kristóffy minister vnútorných záležitostí na v útorok a na stred zavolať všetkých föispánov do Pešti. Tito sa aj dostavili tak u Fejérváryho ako u Kristóffyho na poklonu. Ale sa im vláda nie veľmi potešila, bo z nich štyri-cha poďakovali sa za úrad. Sú medzi nimi takí, čo sa rovno osvedčili, že nekonštitucionálnej vláde nebudú slúžiť. Fejérváry a minister vnútorných záležitostí oznámili föišpanom že oni len na zákonnom základe budú krajinu spravovať a prosili ich aby, kým sa kríza rozrieši ostali v úradoch a viedli ďalej jejich úradné záležitosti. Fejérváry, Kristóffy a minister pravosúdia Lányi držali porady s föišpanmi, prosili, kapacitovali jich, zaiste aj všeličo slúbili aby len podporovali vládu.

Fejérváry však nielen doma pracuje lež aj vo Viedni. Na to pokazuje ten chyr, ktorý ztadiaľ prichádza *dla ktorého sám kráľ bude pojednávať s vodcami politických stránok*. Jestli tento chyr skutočnosti zodpovie, to on veľmi mnoho znamená a v prvom rade to, že si kráľ len predseda žiada, aby bol v krajine poriadok. Priaznivý výsledok tohoto pojednávania od toho závisí, či to bude pojednávanie v pravom zmysle slova a či len jednoduché audiencie. Tých audiencií však už dosť bolo a nevedly k ničomu. Keby tieto pojednávania aj včul len taky koniec vzaly, to potom môžeme byť na to prichystaní, že Fejérváry aj s jeho vladou «celkom» sa u nás zariadi a ostane nám na krku, kto vie dokedy. Jeho figlami Fejérváry krajine len oči vytiera, aby sa zdalo že on len dľa zákonov chce panovať. Z tejto príčiny je potrebné aby obecnosť v krajine držala sa uzavretia snemovne a aby stoličné úrady a všetky úrady verejnej správy a po pri nich celé veľké obecnosť postavili sa na stanovisko *passivnej rezistencie* aby sa táto neparlamentárna vláda na dlhé časy u nás zariadiť nemohla. Fejérvárymu a jeho vláde treba odňať všetkých prostriedkov, ktorými by nezákonne panovať mohli. Fejérváry sa vyslovil, že on bár dokedy vydrží. Nuž neslobodno mu naplniť štátnu pokladnicu peniazmi a potom sa ukáže dokedy vydrží. Fejérváry môže byť dobrý vojak, či je ale diplomata a či sa rozumie politike to mu až vtedy uveríme keď z týchto veľkých rozpukov pomôže sebe a krajine.

POLITICKÉ CHÝRY.

Porada ľud. strany snemovej.

Politická ľudová strana snemová dňa 23-ho júna o 6. hodine večer držala poradu vo vlastnom Kruhu. Predsedal gróf Aladár Zichy; zápisnicu viedol Béla Nyáry. Po zahájení porady predseda zdelil telegramm, ktorý na predsedníctvo poslal z Malých Topolesány arciknieža Jozef August z príležitosti vyjavenia sústrasti zo stránky ľudovej nad smrťou arcikniežata Jozefa. Telegramm tento zneje nasledovne: «V nevyslovnej boľasti mojej, veľmi ma potešila a hlboko ma dojala vyslovená mi láskavá sústrasť. Prijmite za to najvrelejšie a najúprimnejšie poďakovanie zlomeného srdca mojeho.»

Predseda gróf Aladár Zichy, vyzval potom politickú ľudovú stranu, aby cez prázdniny parlamentarne, každý jednotlivý člen a ablegát stránky išiel do svojho okresu, držal tam účtovnú reč zo svojho účinkovania, a pred shromáždzeným ľudom s celou prisnosťou oznámil, že ľudová strana neohrozene drží sa jej programu a ostáva v kruhu spojenej opozície. Jedon každý vo svojej stoličnici, jestli je stoličným výbornikom, zo svojej stránky nech všetko možné podujme tým cieľom, aby uzavretie snemovne zo zasadnutia vo stredu vydržiavaného, v celkosti prevedené bolo. Ku tomuto návrhu prihlásili sa rečiami barón Ivor Kaas, Štefan Rakovszky, Franc Buzáth, Karol Hencz, Karol Wildfeuer, Béla Nyáry a doplnili ho ešte obsirnejšími praktičnými zásadami. — Ponevác výkonný výbor koalície pod prázdninami snemovne v permanencii ostane ľudová strana ako doplňujúcich členov vyslala do tohoto výboru: Jána Molnár a Mikuláša Zboray. Porada konečne uzniesla sa na tom že vo viacej upráznených okresoch volebných, ako i v takých, ktoré ešte upráznil sa majú, podujme zodpovednú politickú akciu stránky.

Budúcnosť liberálnych okresov.

Akokoľvek kumštujú liberáli, vidí to celý svet, že Fejérváry a jeho vláda sú potomci liberalizmu. Snemovňa vyslovila nedôveru tejto vláde. V tejto nedôvere obsahuje sa aj tá, ktorá pri tejto príležitosti vyslovena bola verejne celému liberalizmu a každému čo tento nebezpečný systém zastáva. V krajine máme ešte asi 130 liberálnych ablegátov. Najmä okresy na horných stranách volily si pod nátlakom vlády liberálov za ablegátov, ačpráve väčšina voličov priznávala sa ku ľudovej stránke. Včul je zvrchovaný čas aby všetky tieto okresy a všetci ľudoví voličia použili tejto príležitosti, sriadovali si shromáždzenia a liberálnym ablegátom svojim vyslovili nedôveru a spolu ich vyzvali, že najmúdrej urobia, keď sa

zrieknu svojich mandátov. Vtedy sa budúcnosť liberálnych okresov k lepšiemu premení a ľud bude mať na sneme zastupiteľov ľudákov.

Vláda a passivna rezistencia.

Uzavretie snemu a pohyby ktoré vidaf v celej krajine niako nešmakujú Fejérvárymu a jeho vláde. Chcú mať aj peniaze aj vojakov. Peniaze nazdávajú sa že dostanú keď budú ľudia dobrovolne porcie platiť. Len že na tých miestach, kde vyslovená je úradne passivna rezistencia ani dobrovolne platené porcie nebudú prijímať. V tomto si Fejérváry tak chce pomôcť že uzavretia na passivnú rezistenciu zotre a za neplatné vyhlási. Aby vojakov dostal osloví mládež vojopovinnú aby sa dobrovolne dostavila ku assentirke. Osloví sa mládež v novinách, pravda vládných, a rozpošlú sa agenti, ktorí budu mládež za vojakov verbovať. Fejérváry bude takto nielen ministerpredseda lež aj starý verbunkoš.

Liberálni ablegáti húfky opušťajú liberálny koráb.

Neni toho dňa že by liberálni ablegáti väčším počtom neoznamovali jejich vystúpenie z liberálnej stránky. Včul chystajú sa v celých húfch vystúpiť. Bude to strachu!

Snemovňa vyslancov.

Deň 21. júna v dejoch Uhorska na večné veky vpísaný bude písmom, ktoré ztadiaľ žiadna ruka ľudská viacej nevytre. V tento deň odbavovala snemovňa svoje zasadnutie v ktorom predstavila sa nová vláda pod vedením nového ministerpredseda baróna Gézu Fejérváryho. Bolo to zasadnutie veľmi vážne pre celú krajinu. Z tejto príčiny prišli nielen krajinskí vyslanci v ohromnom počte ku zasadnutiu, lež dostavilo sa aj obecenstvo v takej sile ako zriedka kedy. Beh tohoto pamätného zasadnutia podávame vo výfahu v nasledujúcom:

Predseda Julius *Justh* zahájil zasadnutie o pol 11. hodine predpoludnia. Oznámil, že minister Lányi vzdáva sa svojho vyslaneckého mandátu a že kuria zavrhlá petíciu proti mandátu grófa Tiszu podanú. Toto oznámenie bolo prijaté éljenovaním z prava a abcúgovaním z ľava.

Nasledovalo čítanie odôvodňovania výroku inkompatibilitného výboru dotične zrušenia mandátu Desidera Perczela pre nezákonné požívanie pensie. Liberálna strana bilagovala výrok titulom «justizmord», bolo kriku a hluku, ale konečne zpráva bola vzatá v známosť.

Nasledovalo predstavenie sa nových ministrov. Ministri, na čele predseda ministerstva barón Fejérváry, sami vstúpili do snemovne a neboli vovedení kvästorom, ako je to vo zvyku. Ministrov prijali s krikom a krik prestal len vtedy, keď predseda *Justh* zahrozil, že menami pomenuje a bude volať k poriadku turbulentov.

Ministerpredseda barón *Fejérváry* predložil kráľovský prípis a prosil, aby bol prečítaný. Prípis obsahuje odstúpenie grófa Štefana Tiszu a vymenovanie baróna Fejérváryho za predsedu nového ministerstva. Po prečítaní prípisu hlásil sa o slovo Franc *Kossuth*, ale predseda usth udelil slovo ministerpredsedovi Fejérvárymu.

Ministerpredseda barón *Fejérváry* vyslovil nádej, že po kratkom čase bude môcť odstúpiť, že kabinet neopiera sa na žiadnu zo strán snemových a že pri vykonávaní úradu bude sa držať v hraniciach zákona. Osvedčil, že bude držať za svoju povinnosť v porozumení so stranami snemu docieliť také dorozumenie sa, ktoré umožní vymenovanie vlády z kruhov väčšiny, keď zostaví sa programm, ktorý bude môcť prijať koruna i koalícia. Poukázal na neblahý hospodársky stav a na biedy, ktoré povstaly a budú ešte nasledovať následkom toho, že nebolo rekrutačky.

Cielom riadneho úradovania vláda predložila návrh o rozpočtovom provisoriume na desať mesiacov, o povolení riadneho počtu rekrutov na tento rok a o čiastke lanskoročných investícií, určených na rok 1905. Prosí o vyvolenie kvotovej deputácie a vybavenie vládných predlôh. S politickými otázkami vláda nemieni zapodievať sa, ale ponač vybavenie oznámených návrhov bude vyžadovať dlhšieho času, oznamuje, že má i druhý kráľovský prípis, ktorý prosí dať pročítať a odoslať snemovni veľmožov.

Z tohoto oznámenia tušili, že prípis obsahuje odročenie snemu. Povstal teda veľký krik.

Predseda *Justh* po utišení kriku poznamenal, že na dennom poriadku predbežne nachodí sa prvý kráľovský prípis, druhý kráľovský prípis nemôže byť teda čítaný. (Búrlivá pochvala a potlesk.)

Ministerpredseda *Fejérváry* vstane a hlási sa o slovo.

Predseda *Justh*: Na dennom poriadku je čítanie najvyššieho prípisu a predstavenie sa nového kabinetu. Od tohoto nemožno odbočiť. Kým sa toto nevybaví, nemôžeme sa zapodievať s druhým. Pri tomto ostaneme napriek našej bezpodmienečnej loyality oproti nášmu korunovanému kráľovi. (Búrlivý súhlas.)

Ministerpredseda *Fejérváry* odvoláva sa na mnoho-storočnú ústavnú praxis, dľa ktorej hneď museli vypočúť kráľa, keď chcel prehovoriť k snemu. Ostatne ponecháva múdrosti snemovne uzavreť, ako jej ľúbo. Ale musel upozorniť snemovňu na dlhú ústavnú praxis.

Gróf *Tisza* a Franc *Kossuth* hlásili sa o slovo. Z ľava volali: «Chceme počuť Kossutha!» Ale predseda udelil slovo Tiszovi.

Gróf Štefan *Tisza*: Ohľadom vznikutej otázky niet zákona, ale je len ústavná praxis. Keď kráľ žiada si prehovoriť, musí byť s homagiálnou úctou vypočutý. (Búrlivý hluk.)

Eitner: Bedár, zase sa ponúka!

Franc *Kossuth*: Ministerpredseda nemôže vystúpiť s takou prosbou, akú predniesol, prv, kým nebol homagiálne v známosť vzatý ten prípis, ktorý ho za predsedu ministrov vymenúva.

Gróf *Juius Andrássy* prosí predseda snemovne, aby sa druhý kráľovský prípis prečítal. (Veľký pohyb na všetkých stranách.) Sme to povinní kráľovi. Pravda, polozenie tých, ktorí priviedli kráľa až ta, že vypočutie jeho slov stretá sa tu s ťažkosťou, je veru smutné a nie je na závidenie.

Gejza *Polónyi*: Na dennom poriadku nesmie sa nič meniť. Toto je pravidlo. Nevie síce obsah druhého kráľovského prípisu, ale tuší, ba je to isté že obsahuje odročenie snemu. Keď sa ústava takto obchodí, nemožno sa odvolávať na ústavnú praxis. Národ nemôže, nesmie pomáhať, aby sa ústava okolokovaním zmarila. (Hlučná pochvala.)

Ministerpredseda *Fejérváry* opätovne prosí, aby bol najvyšší prípis prečítaný.

Predseda *Justh*: Ministerpredseda *Fejérváry* a gróf *Tisza* žiadajú, aby sa hlasovalo, či sa má započatá debata pretrhnúť. Nech sa teda hlasuje.

Zoltán Lengyel hlásil sa o slovo a predseda mu ho udelil. Povstal veľký krik. Z ľava volali: «Nech si sadne! Vytvoríme ho zo strany! Nech *Kossuth* hovorí!» Hluk rástol a predseda vyzdvihol zasadnutie. Po prestávke previedlo sa hlasovanie. Za prečítanie druhého najvyššieho prípisu hlasovali: liberáli, Horvati, národnostní, viac dissidentov. Ale väčšina vyslovila sa proti čítaniu.

Ministerpredseda *Fejérváry*: Následkom tohto uzavretia osvedčujem menom svojim a menom vlády, že takéto pokračovanie protiví sa stáročným tradíciám. Opakujem to ešte raz, a preto vláda musí opustiť tieto miesta.

Ministri odchodia za *Fejérvárym* pri strašnom hluku z ľava. V tom sa ozýval viacnásobný piskot.

Predseda *Justh* protestuje proti tomu, aby ministerský predseda kritisoval uzavretie snemovne.

Franc Kossuth predkladá návrh spojenej opozície, aby snemovňa vyslovila nedôveru vláde *Fejérváryho*, pretože nie je parlamentárna, teda nezodpovedná parlamentárne. Ona stojí mimo parlamentu, parlament nemôže mať teda dôvery k nej. (Ľljenovanie a búrlivý potlesk.)

Gróf *Štefan Tiszá* rád sa podrobí výroku národa... (Výkriky: Už sa stalo!)... ktorý rozhodne, či bolo správne alebo nie, čo urobil. Hlavná vec je, že národ musí niesť následky. Je našou povinnosťou odstrániť nebezpečenstvá. (Výkriky: Vy ste ich vyzvali!) Prípís kráľa na *Fejérváryho* zjavne svedčí, že kráľ zo svojej strany vynakladá všetko, aby sa docielilo dorozumenie. Preto neschvaľuje, že na takú láskavú iniciatívu chytajú sa čo najostrejšej parlamentárnej zbrane. (Krik na ľavej strane.) Stanovisko liberálnej strany je jasné. Nemôže mať dôvery k vláde neparlamentárnej a musí si želať riešenie na základe vyrovnania z roku 1867, v duchu *Franca Deáka*.

Predseda *Justh* nariadil hlasovanie o návrhu *Kossuthovom*. Jestli tento bude prijatý, nebude treba o návrhu *Tiszovom* hlasovať. Snemovňa jednohlasne prijala návrh *Kossuthov*. Vyhlásenie uzavretia, že snemovňa vyslovuje nedôveru vláde *Fejérváryho*, bolo prijaté s búrlivým potleskom a ľljenovaním.

Predseda *Justh* dal prečítať druhý kráľovský prípis, ktorý odročuje snem do dňa 15. septembra. Slová o odročení vyzvaly strašnú búrku na ľavej strane. Padaly ostré výčitky *Tiszovi*, a predseda musel vyzdvihnúť zasadnutie. Po prestávke dokončilo sa prečítanie najvyššieho

prípísu a malo nasledovať prečítanie a uhodnovenie zápisnice dnešného zasadnutia. Ale vstal barón *Desider Bánffy* a menom koalície predložil dlhý návrh uzavretia, ktorý vyslovuje: Snemovňa berie najvyšší prípis v známosť, ale odročenie snemu v exlexe považuje za nezákonné a protiústavné. Snemovňa zakazuje preto vydať príspevok na kvotu a očakáva od všetkých právomocností, že neposkytnú pomocnej ruky, aby sa nevtované dane a nepovolení rekrúti vyberali. I zadržanie náhradných rezervistov v službe je nezákonné a protiústavné. Vláda nesmie uzavierať ani obchodné smluvy, lebo to smie robiť len vláda parlamentarne zodpovedná. A keby vláda vykonala tieto zakázané a nezákonné výkony, členovia vlády upozorňujú sa na hmotné a trestné následky každého nezákonného skutku.

Štefan Szabó: S týmto nepočítali! (Tak je! z ľava.)

Štefan Rakovszky: Odohrala sa neslušná komédia s parlamentom a liberálna strana hrala hnusný zástoj pri tom. Baron *Fejérváry* utržil si pri zostavovaní vlády mnoho košíkov, ani úradníci neprijali smutné úlohy, len v radoch liberálnej strany našli sa aspiranti a kreatúry. Ctí si zákonnú moc koruny... (*Rátkay*: O tom dá sa ešte hovoriť!)... ale po dnešných výjavoch musí sa vysloviť, že prevedená komédia mala šalbu za účel direktný. (Búrlivá pochvala na ľavej strane.)

Snemovňa prijala návrh *Bánffyho*. Z liberálov bol len *Jozef Veszi* prítomný. Po vybavení formalít predseda zakľúčil snem s nábožným želaním, aby dobrotnivý Boh chránil vlasť od všetkého zlého a útrap.

I snemovňa veľmožov vydržiavala zasadnutie. Prečítali kráľovské prípisy a predstavila sa vláda *Fejérváryho*, ktorej potom proti všetkému očakávaniu 54 hlasmi proti 19 odhlasovali nedôveru. I prípis o odročení snemu bol vypočutý stojačky a potom s homagiálnou úctou bol vzatý v známosť.

Z CUDZOZEMSKA.

Konštitúcia v Číne.

Anglické noviny píšu že v Pekingu úradne vyhlásili, že Čína dostane konštitucionálnu vládu ale až behom 12 rokov. Keď budú potrebovať konštitucionálneho ministra môžu si vypožičať *Fejérváryho*. Dáme im ho laeno.

Rusko-japonská vojna.

Pred niekoľko mesiacmi by to svet bol za nemôžné držal, čo sa Japonci stroja včul urobíť. Po zničení ruskej flotty pri Čuzime, zamýšľa admirál *Togo* s celou japonskou flottou prejsť na baltické more. Bolo by toto pre Rusko veľké nešťastie, ktoré by včul bez lodstva nemohlo odbiť nápady Japoncov na ruské brehy.

Vyzvanie k predplateniu.

Predplatná cena našich novín je :

na celý rok	--- ---	4 koruny
na pol roka	--- ---	2 koruny
na štvrt' roka	--- ---	1 koruna.

Do Ameriky: Na celý rok 8 korún. -- Do Pruska na celý rok 6 korún.

Tíh ct. predplatiteľov, ktorí sú v Amerike alebo v Prusku a ktorí neposlali nám vyšoznačené predplatné, prosíme, aby si čím skôr vyrovnali svoje predplatné podľa hore označeného vyzvania.

«Kreštan» kiadóhivatala

Budapest, IV., Ferencz József-rakpart 27.

BESEDNICA.

Poučné rozprávky.

(Pokračovanie.)

Chvála Bohu šťastlive doplavili, ale jeho nádej sa nespĺnila. Zaraz zkusil, že ho židák oklamal. Márne sa obzeral na vše strany, nikto ho nečakal na nábreží. Ale veď ho ani nemal kto čakať, lebo čo mu agent táral o zlatých baňách a o bohatstve, to byly vymyselnosti. Cheel ho dostať o peniaze, tak sa vydal za jeho dobrodincu a sľuboval mu bohatstvo. Ale nielen jemu, ale aj tým, ktorí s Michalom prišli do neznámeho sveta. Veď ten kmín ani nebol Kallaym, ale volal sa Adolf Cchifferšmülle, a to bol jeho kšeft, že vábil ľud do Ameriky, a takí ľahkoverní blázni, aký bol aj náš Michal sadli mu na lep. Nielen že ich peniaze strčil do vrecku, ale dostal procentá od majiteľa parolode, lebo tento kšeftoval s oklamanými robotníkmi. Neboráci slúžia za tovar. Ako otrokov predávajú ich všeliakým špekulantom, ktorí ich využítujú a zachodia s nimi ako s hovädom. Veľmi mnoho Kallaiovcov sa potíka po krajine a vábia ľud náš do Ameriky. A tí blázni premárnia majetoček svoj, idú do neznámeho sveta a myslia si že tam ozaj aj cesty sú vydlážené peniazmi. Len tam sa dozvedia že ich oklamali, ale vtedy je už neskoro banovať. Každý vystahovalec, ktorého židovský agent zväbil do Ameriky práve tak pochodí ako aj náš ubohý Michal. Svedčí o tom mnoho, veľmi mnoho príkladov. Stá a stá robotníkov zahynúlo najmä v Brazílii skrze nedôstatok, skrze ťažkú prácu, a pre hovädské zachodenie s nimi. Neni to všetko pravda čo sa o Amerike hovorí, presvedčil sa o tom aj Michal, a s ním aj tí, ktorí sa dali oklamať.

Tam sú teraz v cudzom svete. Neznajú nikoho, nevedia ku komu by sa mali obrátiť o radu. Chodia hore-

dolu po uliciach jedného náramného mesta. Obdivujú ohromné staviská aké inde nevidieť. Podkývajú sa do nich ľudia, ktorí chodia ako čo by ich hnali. Vidia stá a stá rozličných vozov, tam zas húfy robotníkov. Krik, hluk, buchot na vše strany, ale oni nerozumiata z toho ani slova. Nikto sa ich nepýta kto sú, odkiaľ prišli a čo hľadajú, chodia so žalostným srdcom, mysleli si že najdú šťastie za ktorým z tak ďaleka prišli, pre ktoré opustili svojich a zanechali milé rodisko a včul vidia že sú zklamani.

No len hľadajte bohatstvo, ktoré vám ten lúpežník sľúbil. Robte si výčitky, prečo ste boli takí blázni, že ste obetovali isté za neisté. Aj v Amerike treba robiť a veru tvrdsie ako doma. Zaplatia robotu, ale mzdu treba aj zaslúžiť. A potom kolko je takých, ktorí by radi pracovali, ale nemôžu najst robotu, lebo tak sa zdá, že Amerika je už preplnená robotníkmi, lebo nielen z Uhier vandruje ta svet, ale zo všetkých krajov, tak že Amerika bráni sa oproti tejto záplave a nepustí ta hoc koho. Mnohí sa musia vrátiť, a mnohí pochodia tak ako aj Michal so súdruhmi.

Chudák Michal viac dní chodil hore-dolu po uliciach, myslel že najde dáku prácu. Bol by sa chytil na hoc čo, lebo tých pár groší čo mu zostalo už minúť, nemal ani haliera, ani omrvinku chleba. Bol celý preč. Nevedel čo robiť, lebo ak to ešte deň potrvá, hladom umre. Už aj to myslel že skočí do mora, aspoň bude koniec jeho súženiu. Ukonaný je, že ledva na nohách stojí a hlad ho morí. Od veľkej slabosti klesol na zem a zostal bez seba ležať.

Na šťastie najšli ho policajti a odniesli ho do nemocnice. Tam ho prebrali, a keď sa najedol prišiel k pamäti a nadobudnúť trochu sily. Tam obznámil sa s jedným krajanom, ktorý od dlhšieho času ležal nemocný, a ten sľúbil že mu najde službu. Aj vskutku, keď vyšli oba z nemocnice, krajan po dlhom chodení nechal Michala u jedného hospodského, kde obuv čistil, za čo dostal živnosť a desať dollárov na mesiac. Veru podlá práca, ale rád bol, že ju dostal. Ťažko mu bolo privikať, ustavične myslel na svojich, ktorých bol opustil. Nevedel ako sa majú? Čo robí žena, syn Jožko a dcéra Helenka? Hej, mnoho veľmi mnoho slz ronil pri týchto rozpomienkách.

— Keby mi len Boh pomohol na cestu zgzazdovať, zaraz pojdem domov a budem dvojnásobnou silou robiť, abych nadobudnúť to čo som utratil. Nikdy neopustím milý kraj môj. Len je lepšie doma ako tu. Hej, keď som len veril tomu lotrovi židovskému! Aby sa prepadol tam kde je!

Dva roky sa namáhal náš Michal až sa mohol vydať na cestu. Šťastlive prišiel domov. Vo dne haňbil sa ist k svojim, ale len v noci vkradol sa tajnou cestou. Srdce mu nespokojne bilo, lebo nevedel či žijú, či nie.

Tiško zaklepal na okno.

— Kto je to? pýtal sa syn.

— Ja, Jožko môj. Prišiel som zo sveta. Otvor.

(Pokračovanie nasleduje.)

V akej reči treba vyučovať náboženstvo.

Ablegát bobrovského okresu p. Franc *Skyčák* povedal o tomto predmete v stoličnom výbore v Dolnom-Kubíne nasledujúcu reč: «Vychodiac zo stanoviska toho že vyučovanie náboženstva ponechané je výlučne patričným vrchostiam cirkevným, podľa toho len tieto majú právo rozhodovať nad vyučovacou rečou jejich náboženstva. Ináče to samé požaduje aj právo slobodného vykonávania náboženstva, cirkve teda pri vyučovaní jejich náboženstva musia mať slobodnú ruku. Keď teda na základe tohto, cirkve vyučovanie jejich náboženstva, len v materinskej reči prevádzajú na našich stranách, z toho ešte nenasleduje akoby chceli prekaziť zdarné pokračovanie vo vyučovaní v štátnej reči. Tak ako my, by sa aj cirkve našej stolice proti takémuto upodrozrievaniu ohradily, lebo sme presvedčení, že to musia byť vážne príčiny, pre ktoré na našich stranách vyučovanie náboženstva prevádza sa len v materinskej reči.

Asíce výlučným cieľom vyučovania náboženského je, aby si vedomosti viery a mravouky nevinné dieťa čím dôkladnejšej osvojil mohlo a skrze to aby prišlo k povedomiu svojej povinnosti oproti Bohu, vlasti a k svojemu bližnému a aby majúc také povedomie, mohlo sa stať časom nábožným, statočným a verným občanom, to jest vlastencom našej vlasti a užitočným členom našej spoločnosti.

Nastáva teda otázka na aký spôsob sa môžu najľahšie osvojiť tieto vedomosti viery a mravouky.

A odpoveď je nasledovná:

Uvážiac že pravdy večné bär sú aj jednoduché, predsa sú pojedny tak ťažké, že si ich dieťa len pri pomoci dopodrobného vysvetľovania osvojil môže a aby tomuto vysvetľovaniu najľahšie a najľahšej porozumieť mohlo, jasno je, že sa to len v tej reči, ktorej dieťa najlepšej rozumie, to jest v materinskej reči stať môže.

Tohoto sa pridržajúc cirkve chránia nielen svoje záujmy ale napomáhajú aj dobro krajiny a spoločnosti našej, lebo známo je, že beznábožný alebo k svojemu náboženstvu ľahostajný ľud je nebezpečný tak pre spoločnosť ako aj pre krajinu.

A veru v takých štátnych školách v ktorých deti aspoň tak dobre nerozumejú sa štátnej reči ako svojej materčine vyučovať náboženstvo v štátnej reči znamená:

1. ako keby sme chceli vyzvať nebezpečenstvo pre vlast a spoločnosť našu;

2. ako keby sme naše deti chceli pozbaviť toho do-

brodenia, aby v náboženstve svojom rozumne vyučované boly a takto

3. ako keby sme chceli dietky tieto priviesť o jejich časné a dušné spasenie.

Následkom toho nechcejúc na seba uvaliť tak ťažkú zodpovednosť pred Bohom, pred vlastou a spoločnosťou našou, uvážiac ďalej vyšuvedené záujmy vlasti a spoločnosti a konečne berúc do ohľadu aj od Boha dané prirodzené právo rodičovské, žiadame aby sa vyučovanie náboženstva prevádzalo len v materinskej reči.

CHÝRNIK.

Jeho veličenstvo kráľ v sobotu 24. t. m. preliadol v mestečku Brucku ležiacom, na hraniciach Rakúska a Uhorska pri rieke Lajte, 25. jágerský batallion, 4. batallion 81. pešieho pluku, 4. husársky pluk a 3. ulánsky pluk. Na rozkaz kráľa vojsko spravilo viac cvičieb. Jeho veličenstvo kráľ pochválil čaty a menovite s cvičbami 25. jágerského batallionu bol spokojný. Kráľ o pol 11. hodine vrátil sa z Brucku do Viedne a po železnici šiel do Schönbrunnu.

Plány dediča nemeckého trónu. Berlínsky časopis «Post» sdeľuje rozhovor, v ktorom sa dedič nemeckého trónu zmienil o svojej budúcej pracovitosti, plánoch a snáh.

— Úfam, povedal dedič trónu, že Boh ešte dlhé roky bude živiť môjho otca. My, moja manželka a ja, rozhodli sme sa, že budeme podporovať nemecké dobročinné ústavy, opatrovať chorých a náš život venujeme viere, výučbe, literatúre a umeniu. Chceme sa vzdelávať, aby sme volakedy mali istý úsudok a vedeli volačo započítať, jestli bude treba. Kto náš cieľ bude podporovať, aby sme tento náš cieľ i dosiahli, tomu budeme veľmi povďační.

Kamarátka Leva XIII. Minulé dni slávila v Ríme svoje 100. narodeniny vdova Magdalena Gori-Catenacci ktorá vzdor svojmu vysokému veku teší sa dobrému zdraviu. Vdova celkom schudobnela a teraz ju udržujú jej potomkovia. Volakedy viedlo sa vdove lepšie. Jej

Kto na svoj majetok záložnú požičku mieni si vypožičať, tak nech sa s dôverou obráti ku **«Kisbirtokosok Országos földhitelintézet» Budapest, V. ker., Géza-utcza 2. (svoj dom).** Tento ústav dáva tak malú jako aj veľkú požičku, preto aby bolo spomoženo stredno- a malo-hospodárom. Pre toto požičky už od 300 korún dáva. Kto veľké úroky prinútený je od jeho dlhu platiť, tomu náš ústav s lacnou požičkou ľahko môže pomôcť na jeho ťarchách. Predošlých veriteľov tento ústav s touto požičkou vypláti, a za lacné peniaze odpravi všetky tie prekážky, ktoré sú s dávaním tejto požičky spojené. — Požičky sa do poly ceny majetku môžu zplácať na 15, 22, 25, 33¹/₂, 34 alebo 50 rokov. — Keď dlžník poriadne platiť, ústav náš požičku nemôže vypovedať, ale dlžník svoje dlhy bärskedy, lebo v celkosti alebo v čiastkach bez všetkých po- bočných výdavkov môže si splatiť. — Ústav tento dáva záložné požičky na 5⁰/₀ a na 4¹/₂⁰/₀-tové požičky bez všetkého zťahnutia v hotových peniazoch vypláti. — Komu je požička zapotreby, ten nech sa s dôverou obráti na tento ústav, odkiaľ každému na jednoduchý list vďačne dajú vysvetlenie.

otec bol dvorným lekárom pápeža Rehora XVI. a Piusa IX. a kúpil si statok v mestečku Maenza, kde na blízko mala panstvo rodina nebohého pápeža Leva XIII. ktorý — jako je známe — pochádzal z grófskeho rodu Magdalena Gori narodila sa v tomto mestečku. Jako mladé dievča často chodila ku grófskej rodine a žila v dobrom priateľstve s grófom Joachimom Peccim, ktorý pod menom Lev XIII. ostal pápežom. Vdova je jediná žijúca kamarátka Leva XIII. a sa ešte veľmi dobre pamätá na detinský vek nebohého pápeža. Lanského roku

pochodu ušla, ale niekoľko smelších ľudí otvorilo rakvu. Dieťa bolo živé. Dieťa bolo len zdanlive mrtvé a je nádej že sa vylieči.

Bála sa zkúšky. Z Košíc píšu: 19ročná žiačka tu-najšej ženskej präparandie menom Maria Hohneiser strelila si 23. t. m. v piatok do hlavy a naskutku zomrela. Maria Hohneiserova mala skladať v sobotu učiteľskú zkúšku a obávajúc sa, že ju nesloží, spáchala samovraždu. Nešťastne dievča bolo jedno z najpeknejších dievčat mesta Košíc a pochádzalo z poprednej rodiny. Jej

otec bol vojenským dôstojníkom a pred dvoma rokmi zomrel. Dievča zanechalo viac listov, v ktorých píše, že prečo odhodí od seba život.

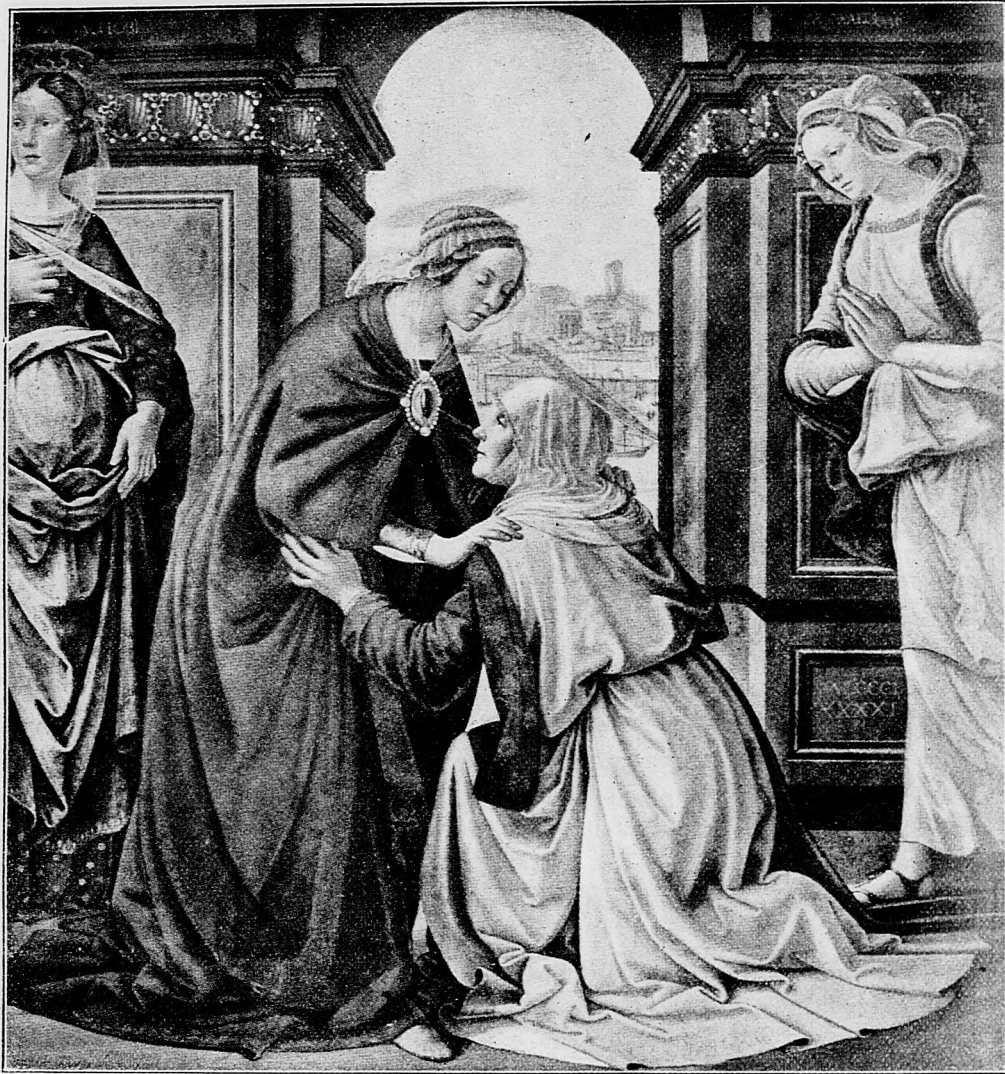
Zadržalo sa s kosťou.

Smutným spôsobom zišlo zo sveta dvaročné dievčatko fabričného úradníka Kocha, bývajúceho na Vacovskej ceste v dome č. 117. Kochovci jedli na obed kuracinu. Ich dvaročné dievčatko chutne si zajedalo na malých kúskoch kuraciny, odrazu ale začalo plakať a kašľať. Nakani rodičia hneď videli, že dievčaťu zabehla do hrdla jedna malá kosť a preto kašle. Dieťa nevedelo vykašľať kosť a začalo už černieť. Rodičia nato zavolali po telefone dobrovoľných ochrancov, no pokým títo prišli male dievčatko sa už zadusilo.

Upozornenie. Viac ráz obrátili sa už ku nám jednotlivci s tým, zdá sa že je spoľahlivý ten alebo onen *ústav sprostredkujúci požičky*? — Otázka táto bude napozatým zbytočná, bo hľa my odporúčame, a síce veľmi vrele, jeden taký výborný ústav, ktorý je bezpodmienečne spo-

ľahlivý, a nadto ešte aj je nie sprostredkujúci, ale *požičky sám prevádzajúci ústav*, tak že trovy prosredníctva môže si usporiť ten, kto sa tu uchádza o požičku. Tento ústav je: «Kisbirtokosok Országos Földhitelintézete» v Budapešti.

Nešťastie malých detí. V obci Tiszacsege (stolica hajduska) udalo sa hrozné nešťastie. Troje malých detí hlavného úradníka parného mlyna Valenta Cseha hralo sa na dvore pri väčšej kope dreva. Odrazu sa drevo srútilo a padlo na deti, tak že všetkých troje detí hneď zomrelo. Najstaršie dieťa bolo šesťročné a najmladšie dvojročné.

Návšteva Panny Marie u Azlbety.

vdova onezdravela na zapálenie pľúc, no čoskoro sa vyliečila. Chodí bez palice a číta bez okuliarov.

Nová cigareta. Od 1. júla prídu do obehu nové cigarety pod menom «Duna». Jedna cigareta bude stáť dva haliere. Nové cigarety budú sa predávať predbežne len v Budapešti a len keď sa budú míňať, potom ich budú predávať v celej krajine.

Zobudil sa v rakve. Jedon časopis píše: Podivný prípad sa udal v piatok v Levoči. Jedno dieťa tamojšieho obyvateľa Jána Lipku po dlhej nemoci zomrelo a chceli ho pochovať. Keď niesli umrúciu truhlu na cintorín, počuli na rakvu klopať. Jedna časť pohrabného

HOSPODÁRSTVO.

Známo je vôbec, že u nás v Uhorsku vyzdvihnutie stavu hospodárskeho sa len od rozkvetu veľkého priemyslu očakáva. Nejedon hospodár smutne pohliadne na seba a veľvýznamne ta sa vysloví: uvádza nás na mizinu tá šata, ktorou sa my a naši odievame. Ku tomuto vyznaniu núti zmýšľajúceho hospodára tá okolnosť, že za rozličné látky na odev a za odev hotovú platíme Rakúsku ročite do pol miliardu korún, pri čom ľud náš nútený je bez roboty vandrovať do Ameriky. Toto je síce pravda, lež nemôže sa považovať ako základná príčina, zlých hospodárskych pomerov aké panujú u nás. V Rakúsku pracuje v rozličných fabrikách na súkno a iné tkaniny 340.000 ľudí, v Nemecku v podobnom obore 260.000 ľudí. Keby u nás s pomocou štátu alebo cudzieho kapitálu pošťastilo sa sriadíť a postaviť v odbore tohoto priemyslu podobné podujatia ako sú v Rakúsku alebo v Nemecku, to by tým u nás najviac keď 150.000 našich robotníkov dostalo roboty a vyživenia a z dvanásť millionov poľných hospodárov, bo ich je u nás toľko, by zas len ročite asi päťdesiat do šesťdesiat tisíc vyvandrovalo do cudzozemska. Z tohoto len to vysvitá, že príčinou nášeho hospodárskeho poklesku a tej všeobecnej biedy aká panuje v krajine, není výlučne tá okolnosť, že nemáme veľkého priemyslu, lež hľadať musíme túto príčinu v prvom rade v tom, že sa u nás poľné hospodárstvo nevedie tak ako by sa malo.

Blahobyť ľudu závisí od produktívnej, chosen donášajúcej roboty. Jestli príde zlé počasie na úrodu alebo jestli iné elementárne nehody stihajú naše hospodárstvo, vtedy hospodár neproduktívnu, neosožnú prácu vykonával na svojom poli, neurodí sa mu zbožia na odpredaj, na sejbu, k domácej potrebe, nemá krme pre ľichvu, táto je bez ceny. Keď ale hospodár núdzu trie, to nemá výrobku ani priemyselník; kováč, šľosár, stolár, krajčír sú bez roboty a bez výrobku. Ba keď sa hospodárstvo nepodari, chybuje aj rozličná látka k odevu, ako vlna na súkno, len, konope na plátno. Keď hospodár nemá peňazí, nemá ich ani kupec. trpí aj obchod. Od hospodárstva jedine, a od toho ako sa toto vedie, závisí zemský blahobyť ľudu.

Úroda v Uhorsku keď je dobrá, donáša ročite štyri miliardy korún. Pri dobrej úrode má teda dvanásť millionov našich hospodárov, štyri miliardy dôchodku; majú ale aj rozličné odbory priemyslu, ako pivovare, mlyny, masári, pekari atď. potrebnej látky k dorábaniu rozličných článkov. Keď dvanásť millionov hospodárov predá jednu čiastku úrody, kupuje odev, obuv, motyky, kosy, pluh, domové náradie, stavá domy, gazdovské stavania, pajty, slovom dá práce a istého výrobku kaž-

dému odboru priemyslu. Hovoria preto že keď gazda žije, to žije celý svet.

Ako to však celkom ináč vyzerá u nás, keď nám zle vypadne úroda. Na dvanásť millionov hospodárov padnú len dva miliardy dôchodku. Hospodár len polovicu toľko môže kupovať a zadovážiť si pre hospodárstvo ako v dobrom roku. Robotníci v rozličných odboroch priemyslu nemajú látky k prerobeniu a nemajú výrobku, mlyny a iné dielne stoja alebo len v menšej miere pracujú, bo keby aj zo starých zásob mohly ďalej pracovať, není človeka čo by im tovaru odkúpil, hospodár si nekupuje ani odev, ani pluh, obmedzuje sa na to najpotrebnejšie a čaká na lepšiu úrodu.

Hospodár menuje zem svoju matku. A má ozaj pravdu, bo z tejto pochádza jeho blahobyť a blahobyť krajiny. Túto matku treba ale opatrovať, a ona každú prácu čo na ňu vynakladáme stonásobne nám nahradí. Veznime si za vzor Nemecko. Nemeckému hospodárovi na jednom jutre dvakrát toľko sa urodí, ako hospodárovi u nás. V Nemecku kde prekvitá hospodársky priemysel ako okolo Magdeburgu a v Prusku okolo Bratislavy platia árendy od jedného hektára, 170, 120, 100 korún, u nás 40—50 korún v tých najlepších krajoch. Hospodárstvo s priemyslom spojené poskytuje roboty a výrobku ľudu každej vrstvy a istého osohu hospodárovi. Všetko toto a ešte vo väčšej miere ako inde dá sa docieľiť v Uhorsku. Veď u nás máme 24 millionov katastrálnych jochov ról; 20 millionov katastrálnych jochov lúk, záhrad, viníc, pasienkov; 18 millionov katastrálnych jochov hôr; kde sú ešte k tomu milióny rožnej a inej ľichvy! A pri všetkom tomto ľud v Uhorsku je biedny a vandruje do cudzieho sveta. Dôchodky z hospodárstva mali by u nás ročite obnášať nie 4000 millionov, lež 20 tisíc millionov. Není krajiny v Europe, ktorá by tak bohatá bola na rozličné poklady, ako je Uhorsko. A predsa tu ľud chudobnie. Čo je tomu na príčine? Ľud nemiluje matku svoju zem, neopatrjuje, neobrába ju tak ako by mal. Druhí zas, ako márnotrati synovia opúšťajú túto svoju matku, domoveň a vlasť, a bežia za macochou, ktorej neznajú do cudzieho sveta.

Vyzvanie stranivá značenia akcií.

Ten živý peňažný a úverkový obeh, ktorý v posledných rokoch v okrese prievádzkom badáme, zvláštne ale tá okolnosť, že v jedinom prievádzkom peňažnom ústave, nevyhovujú — bez ohľadu na osobu — požiadavkam úver — hladajúcim, pohla nás k tomu, aby sme v Prievádzki jedon nový peňažný ústav založili.

Hlavný cieľ náš je: aby ústav tento — bez ohľadu na osobu — každemu, kto sa k nemu o požičku obráti, primerano k jeho hmotným pomerom, a kreditu, dal požičku na malé úroky, a zvlášte, aby všetky druhy tohoto oboru chytro a pri ľavných podmienkach pre stránky prekonal.

Všeobecnej potrebe chceme teda vyhovieť, keď ústav tento zakladáme a to pod názvom «Prievádzká hospodárska ľudová banka» s ústrojnou akcionárnej spoloč-

nosti. A aby akcie naše aj chudobnejší mohli si zaopatriť: cenu jednej akcie určili sme v hodnote 50 korún.

Vypustíme 2000 akcií po 50 korún, čo sôdopvie 100.000 kor. základine. Každý ten, ktorý značí si chce akcie banky, povinný je pri podpise 10% hodnoty jich zložiť do ruky toho, u koho hárok podpísal; 20% ceny akcie platí bude behom 15 dní po základnom válnom shromaždení; ostatných 70% ale — rátajúc od dňa válného shromaždenia 4% od týchto peňazí — do 1. septembra roku 1905. bude sa platíť u p. Štefana Kmetyko prievádzkeho občana a pokladníka Iudovej banky, z čoho on kvitanciu vystaví.

Kto termíny tieto zamešká stratí tých 10%, ktoré zaplatil pri značení akcií. Od každej akcie platí sa pri podpise 1 koruna na základné útraty.

Podpis skončí sa dňa 30. júna o 12 hodine na poľudnie. Zakladajúci výbor zadrží pre seba to právo, aby určil počet akcií pre tých, ktorí ich značia, a vymenovanie prvého riaditeľstva banky.

V Prievidzi, 3-ho júna 1905.

Zakladatelia banky:

Ernest Sporzon, Teodor Moser, Georg Adámik, Kálmán Brestyensky, Vincenc Hayek, Mihal Hojtš, Štefan Kmetko, Franc Kluch, Štefan Lévy, Ignác Lukáč, Tomas Luprich, Franc Roháč, Matej Sášska, Valent Vamó, dr. Desider Haitsh.

DOPISY.

Jablonka.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Velactený Pán Redaktor!

Ráče byť tak láskavý, týchto pár riadkov v našom obľúbenom «Kresfane» uverejniť.

Naša roztratená obec a náš okresný notariát, ku ktorému tri obce patria, majú jedného okresného notára, dobrého obšmietača tak zvaných masných hrncov. Tento pán už aj dostatočne stučnel, ponevác už 24 rokov znamenite zná občanov do veľkého strachu naháňať so svojimi zelenými rečiami, pritom docielil to, že sa ho svet zväčša tak bojí, že keby nektorého i neviem o čo prieviedol, keď mu zakáže aby ho neprezradil, to ho žiadan gazda ani čo by ho rezali neprezradí, bo sa bojí, že pri tej krivde aká sa mu stala, ho ešte kto vie kam zavlečú. Nuž ale ja s mojím priateľom a spolupracovníkom sme sa za túto vec zaujali a začali sme s pomocou Božou pracovať za blaho Iudu utisnutého. Podarilo sa nám aj vyskúmať mnoho takých strašných vecí Vypátrali sme tú silu nesvedomitosti, bezočivého úžerníctva, tie najvýbijanejšie figle a každú jednu vec stránky hotové sú prisahou potvrdiť a hodnovernými dokumentami. Mnohé do

kumenty nachodia sa v našich rukách, iné zas majú hodnoverní svedkovia, vlastnoručne podpísané. S pomocou Božou takýchto vecí podarilo sa nám doposiaľ vypátrať asi 130. Podajodné z týchto odovzdali sme žandárom, bo ony ku tým patria. Druhé zas skrze veľkom. pána ablegáta nášého *Franca Skyčáka* predostreli sme oravskému stoličnému administratívneému výboru. Úfame sa aj že slávny viceišpanský úrad v ktorom dôveru našu skladáme, a ktorý v iných záležitostiach a potrebách našich dost nám je na pomoci, aj v tejto veľmi nám do života siahajúcej veci sa za nás zaujme, oslobodí nás tejto cicavice a proti nezákonnitým notárskym kúskom prisne a rýchle zakročí.

Tieto hrozné veci neidem tu všetky opisovať, lebo by to ďaleko viedlo, z tých 130 nepekných záležitostí prosím ale aspoň dve uverejniť. Jedna je, že keď Iud od nás ako aj z iných strán do Ameriky ide, za jedon pas pýtajú tu 5—8, 10—12 ba aj do 20 korún. Stáva sa aj to, že jedon pas aj dva rázy predávajú, hoc aj nie tomu, komu on patrí, nech sa len pod zuby dačo dostane. Druhá takáto záležitosť je, že tu za sobáša aj 30 korún narátajú a len na veľké prosby stránok zjednajú sa na 20 korún. To sa ale už musí zaplatiť, bo vraj so ženichami je mnoho roboty, bár sú oba z jednej a tej istej obce. K tomu načím ešte aby sa vraj vec chytrej odpravila, poslať dačo z domoviny, ako husy, kačky, masla, trochu zemiakov, likéru alebo koňaku a to vraj má byť všetko mzda za ten sobš matrikársky.

Veľmi nám je ľúto že takéto nezákonné kúsky istá osobnosť stavom svojim chce zaokrývať. Ohľadom na vznešený stav tejto osobnosti, my šetríme jej mena prítomne v tej nádeji, že sa napozatým za ubiedený a ukrivdený Iud bude zaujímať a ani z priateľstva ani z iných ohľadov nebude zastávať neprávosť a krivdu katoľickému a viac než chudobnému Iudu činené.

Veľkm. p. Franca Skyčáka ablegáta nášého ale i prítomne úctive prosíme, aby prosbopis náš v tejto záležitosti patričnej vrchnosti čím skorej doručíť ráčil.

Alois Jablonszky.

Rybany.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Velavážený Pán Redaktor!

Ráče byť tak láskavý týchto pár riadkov v našom obľúbenom «Kresfane» uverejniť.

Rybany, trenčianska stolica. Milá a zriedkavá slávnosť ožiarila našu obec dňa 12. t. m. t. j. v pondelok svätodušný. Táto slávnosť pozostávala z troch čiastok, a síce: z posviacenia sochy sv. Antonína, z posviacenia hospodárskej zástavy a z vydržiavania «Ružovej Slávnosti», založenej bl. p. nebohým opátom-farárom rybanským Jánom Černohorským. Už oddávna túžili občania rybanskí, aby socha sv. Antonína, toho veľkého divotvorca v našom chráme stála, zvlášte tí pracovali na tom, ktorí už mnoho veľkých chrámov navštívili jako pútnici v Uhorsku, v Rakúsku, v Štyrsku, v Taliansku, vo Francúzsku, v Haliči, na Morave atd., v ktorých krajinách

skoro v každom chráme nachodí sa socha sv. Antonína. Preto poprosili sme veľkomožného pána dekana a farára nášého Františka Strakoviča, aby nás v tomto diele podporoval, a on aj vyplniac žiadosť našu, dal oznámiť v našom chráme skrz veľactihodného pána kaplána, aby fárnici naši dobrovoľnú sbierku na sochu sv. Antonína Paduanského zaviedli a vybrané milodary do fary priniesli. A hľa! v krátkom čase sossbiealo sa 200 korún, za ktoré peniaze veľkomožný pán dekan aj hneď obstaral sochu sv. Antonína Paduanského. Na tomto ale ešte nebolo dosť, lež rybanskí hospodári zaopatrilí si na česť a chválu Božiu a k ozdobe nášého chrámu aj nádhernú a veľkú zástavu s troma držadlami a obrazom sv. Izidora patróna roľníkov a sv. Vendelína patróna dobytku v cene 400 korún.

Vyšespomenutého dňa o pol deviatej hodine ráno dostavili sa občania naši do obecnej kancelárie, kde bola zástava prinesená. Mládenci a panny naše sviatočne vystrojené, tamti s bukétami na rukách tieto zas pod vencami jako družice, pričom ani krstné matky nechýbaly obklúly zástavu a o 9. hodine sprevádzaní obecným predstavenstvom a zastupiteľstvom, zvlášte ale kostolnou bandou rybanskou pohnúl sa utešený sprievod ten do chrámu, kde už celá farnosť shromáždzená bola.

Veľkomožný pán pristúpiac k hlavnému oltáru posvätil zástavu a zatým poberúc sa pod chórus, kde stojí socha sv. Antonína na krásnom podstavci posvätil aj tú medzi vrúcimi vzdychami veriacich. Po posviacke nasledovala kázeň, ktorú konal prevelebný pán farár vysočanský Jozef Benyák, rodák náš. Napnute a skrúšene poslúchal každý tohoto nám milého a vzačného kazateľa, ktorý nám jadrne vysvetlil túto našu slavnosť a zvlášte vyzdvihnúl štyry vlastnosti sv. Antonína. Kázeň svoju začal slovami sv. Písma: «Radujte sa, veselte sa, lebo odplata vaša hojná je v nebesiach». Po vyzdvihnutí štyroch vlastností sv. Antonína obrátil sa ku zástave a vykladal, čo znamená sv. kríž na vrchu zástavy, jako obrazy sv. Izidora patróna roľníkov a sv. Vendelína patróna dobytku. Ďalej nás v krásnej reči svojej dotkľive napomínal, jako máme ctíť sv. Antonína pad, čo patróna ztratených vecí, sv. Izidora a sv. Vendelína. Na sklonku kázne nám všetok možný duchovný osov a požehnanie Božie vinšoval, začo aj my jemu srdečne prajeme, aby ho Boh dobrotivý v dobrom zdraví dlho udržovať ráčil v jeho duchovnom úrade; spolu prajeme aj našim duchovným pánom predstaveným všetko dobré a nech jich Pán Boh dlho živí.

Po kázni nasledovala ďalej sv. omša, ktorú tiež konal tenže prevelebný pán farár vysočanský Jozef Benyák. Po sv. omši pohnúli sme sa v krásnom pochode z chrámu sprevádzaní kostolnou hudboru zas do obecnej kancelárie, kde už bolo prichystané malé občerstvenie pre družbov, družice a muzikantov, pri ktorom častovani nižepodpísaný dopisovateľ s primeranou rečou napomínal mládencov a panny na spasiteľné zachovanie a pamiatku dnešnej slavnosti. Zatým sme sa pobrali k obedu.

Po poludni sme vydržovali zas tretiu, zriedkavu a blahodejnú slavnosť, takzvanú «Ružovu Slavnosť», pri ktorej každoročne jeden mládenec a jedna panna čnostného sebadržania s 40—40 korunami odmenení bývajú. Po skončených popoludnejších službách Božích zariadilo občene predstavenstvo a zástupiteľstvo tanečnú zábavu u cteného pána Justína Broniša nášého hostínského, pred začiatkom ktorej zábavy na pamiatku dnešnej slavnosti predniesol so školskými dietkami náš veľactený pán učiteľ a organista Ján Klčo podarený výjav duševného zamestnania záležajúci z krásne rečnených veršov, rozhovorov a piesní v maďarskej reči. Po skončenej prednáške nastúpila všeobecná zábava, pri ktorej zábave prehovoril k nám utešenú reč veľavážený náš pán organista a učiteľ Ján Klčo o uplynutých slavnostiach, za ktorú reč sme mu nektorí z prítomných ďakovali a srdečne želali, aby ho Boh všemohúci ešte cez mnohé roky živil, lebo aj kostolnú bandu on pred 20 rokami vyučil, ktorá pod jeho vedením až posial zdarne učinkuje. Konečne sa celé občestvo v úplnom poriadku rozišlo.

Napokon prajeme, aby sa takéto slavnosti, jako byly v Rybanoch, aj po iných obcäch konaly, žeby tak aj iní mohli sa dožiť takých radostných výjavov duševných ku svojej vnútornej úfave a slasti.

Bartolomej Omelka,
obyvateľ rybanský.

Prievidza.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Dôstojný Pán Redaktor!

Uctive prosim, ráčte nasledovné riadky uverejniť v našom oblúbenom «Kreštane».

Bár ťažko ale predsa, ako sa to na poriadných kreštanov patrí, so sebazaprením a trpezlivo čakali sme na inkvizíciu, ktorá má preukázať, komu patrí ten prievidzský mandát, či ľudákom alebo liberálom. To jest či pánu Brestyenskymu a či pánu Csillagovi.

Voličia a občania naši! zvestujem Vám dobrú novinu. Inkvizícia stranivá našej petície sa započne 4. júliusa, t. j. v útorok. Daro teda liberáli chceli túto inkvizíciu až na jaseň odložiť, nepodarilo sa im to. Daro je, túto záležitosť majú statoční páni v rukách!

Obraciam sa teda ku všetkým našim voličom, občanom a ku všetkým tým, ktorí účasť budú mať v tejto pre nás veľmi vážnej záležitosti, s tou prosbou a s tým priateľským napomenutím aby všetci dali pozor keď dostanú citácie, aby sa jedon každý ustanovil. Jestli by ale dakto nedostal citáciu alebo jestli není za svedka zapísaný, najmä keď ho ako voliča odhodili musí byť vyočúvaný, keď by ale nedostal citáciu nech sa hlási u p. dr. *Haiša* alebo u p. *Brestyenskyho*. Potom nech dajú voličia pozor keď bude listár citácie roznášať, aby citáciu ten občan dostal, komu ona patrí a nie taký komu nepatrí. Na príklad keď sú v dajakej obci alebo v jednom dome dve jednaké mena. Potom, jestli by ten istý, ktorý sa má ustanoviť nebol doma, nech to hneď prídu jeho domáci alebo susedovia oznámiť pánu Brestyenskymu, útraty

bude mať každý zaplatené. — O to ale tiež prosím a na to napomínam všetkých tých čo budú vyočúvaní, aby sa nič a nikoho nebáli a smele odpovedali na otázky a hovorili čistú a svätú pravdu. Lebo to naše víťazstvo, ktoré tak túžebne očakávame len tak obsiahneme, keď naši voličia čistú a svätú pravdu budú svedčiť, ako zachodili s nimi pri volbe. Naša pravda sa preukáže musí. Prosím Vás preto všetkých srdečne, ustanovte sa každý na termín. Lebo jeden-dvaja môžu mnoho škodiť našej veci. Bárs viem a uznám, že pri terajších súrných polných robotách ťažko padne gazdovi z domu odejsť. Nuž ale keď sme už toľko trpeli od tých liberálov, obetujeme ešte aj ten jeden deň, ktorý pri inkvizícii v Prievidzi strávim. — Keby volaktorý z našich milých občanov takú povinnosť mal doma, ktorá musí byť vybavená alebo keby sa mu volačo iného prihodilo, to prosím tých občanov čo ostanú doma nech sú na napomoci svojmu priateľovi. Však ten čo je ku inkvizícii do Prievidze citovaný, tiež aj za ostatných pracuje. Veď je toto záležitosť, ktorá sa nás všetkých ľudákov rovnako týka. Tu sa jedná o víťazstvo našej ľudovej strany. Chystajte sa teda drahí občania ku tejto vážnej veci. Každý dostane pár dní prvej citácie. Teda si môže každý robotu doma tak podeliť, že na jeden deň dom a gazdovstvo zanechať môže.

Inkvizícia môže aj dva mesiace potrváť. Teda nie na rás dostanú všetci citácie, ale zaiste len patriční na jeden týždeň popredku. Nech sa teda nemýlia keď sa im hneď na rás nedoručia citácie.

Teda drahí ľudáci dajte pozor na všetko. S Bohom do videnia!

Eudák.

Pät' dní roku 1900 v Ríme.

Zaiste nič milejšieho nemôže byť nábožným pútnikom. putovavším minulého leta do Rímu, než knižočka táto. Tu najdu opísané, čo všetko radostného zkusili a utešenými obrazmi znázornené, čo tam znamenitého videli; každý teda, kto chce sa milo rozpomenúť na svoje putovanie do Rímu, nech zaraz obstará si túto peknú knižočku. Dostať u Fr. Richarda Osvalda, správcu fary na Teplej (Lenge, o. p. Bélabánya, Hont m.) Cena 4 korún s poštou 45 halierov, 50 výt. 18 kor.

Upozornenie.

Po viackrátovom upozornení našom, opätovne musíme žiadať našich velactených predplatiteľov, aby pri oznámení premeny bydliska nezapomenuli sdeliť nám aj najposlednejšie miesto prebývania svojho, lebo tým činom umožnia nám spešné a akurátne dopravenie časopisu na patričné miesto, kdežto v páde by toto oznámiť zameškali, expedícia naša nenie vstave poslať časopis na novú adresu patričných.

Administrácia.

Púť do svätej Zeme. *Ferdinand Kaiser*, predstavený kláštora františkanského a uhorsko-krajinský komisár svätej zeme (bydlo Budapešť II. okres Margitkört 23) s povolením kardinála knieža-primása a naj-

vyššieho predstavenstva svojho rádu, povede púť do svätej Zeme. Púť táto pohne sa 28-ho a 29-ho augusta b. r. a pristaví sa v nasledujúcich mestách: Fiume—Ancona—Loreto—Ancona—Brindisi—Alexandria—Kairo—Alexandria—Jaffa—Jeruzalem—Betlehem—Jaffa—Neápol—Rím (audiencia u jeho svätosti Pápeža) Ancona—Fiume—Budapest. Útraty cesty (s bydlom, potravou, vodičmi atd.) obnášajú I. trieda 1150 korún, II. trieda 825 korún, III. trieda 545 korún. Jestli sa na cestu do 500 cestovateľov prihlási, budú útraty o jednu tretinu menšie. Prihlásiť sa možno do 20 ho júla.

Púť do Maria Stein. Katolícki veriaci z hlavnomestského chrámu Jozefovského usporadujú púť na milostné miesto *Maria Stein*. Dňa 2 ho júla ráno o pol siedmej hodine pohne sa táto pútna processia z farského chrámu sv. Jozefa. Na milostnom mieste sprievodca púte slúžiť bude sv. omšu a držať bude kázeň, popoludni litánie. Po litániach navráti sa processia domov. Ku tejto pobožnosti povolávajú sa všetci veriaci a ctitelia marianský slovenského jazyka, z farnosti sv. Jozefa, z Ujpeštu, z Kőbányi a z kostola františkanského. V čas nepriaznivého počasia odloží sa púť na 16-ho júla. S náležitou úctou *Vincenc Jonec*, spevár.

Odkazy redakcie.

Do pozornosti všetkým: Kto chcete predplatiť alebo adresu svoju premeniť, alebo kto reklamujete, vždy len takto musíte sa u nás hlásiť: *Kreštan kiadóhivatala Bpest, IV., Ferencz-József-rakpart 27. szám.*

B. Privigye. Prajeme dobrého výsledku ku vyšetrovaniu volebným. Milo by nám bolo keby sme sa v krátkom dopise dozvedeli aké výhľady sú na založenie peňažného ústavu.

J. B. Námesztó. Ti kuvici narobily škrekú. Dvihajú sa na poplach až sa im budúce dostane chladného kúpeľa.

Spisy redakcii zaslané.

Upozornenie: Keď chcete si zadovážiť túto vypísané knižky, vždy dávajte pozor na to, že ktorú knižku u koho objednať máte. To máte tu pri každej uvedenej knižke vždy pekne vypísané. Teda neposielať peniaze na vydavateľstvo «Kreštana», lež vždy tomu, kto patričnú knižku predáva.

Katolícka Budapešť. Práve teraz vyšla z tlače jedna maďarská knižka pod názvom: «*Katholikus Budapest*». V tejto knižke najdete dopodrobna opísané všetko to, čo sa len katolíckeho v Budapešti nachádza. Kolko je tu kostolov, kolko kláštorov, kde a kedy konajú sa bohoslužby a v akom jazyku, kde sú katolícke sirotince, útulne, nemocnice, ústavy pre chudobných, kde má sa obrátiť robotník alebo slúžobná: všetko toto a mnoho iného poučného najdete v nej. Kto je v Pešti neznámy, keď príjde sem, kde sa môže v tej alebo v onej záležitosti

obrátiť. Preto by bolo potrebné, aby každý duchovný a každý kat. kruh mal túto knižku pri ruke, žeby mohli v páde potreby dobre poradiť takým, ktorým treba je do Pešte cestovať. Knižka táto má 143 strán a obsahuje veľmi mnoho obrázkov o kostoloch, školách peštianskych atď. Cena jedného výtisku je 1 koruna. Hlášate sa, čo znáte maďarsky o túto knižku takto: «*Regnum Marianum*». *Budapest, VII., Dimjanich-utca 50.*

«**Posol božsk. Srdca Ježišovho**» — časopis obrazmi okrasený k rozmnoženiu úcty božsk. Srdca. Vychádza u pátrov-jezuitov v Trnave, Prešporská stol. mesačne raz. Predplatná cena na celý rok aj s prílohou 1 K. 60 halierov. Pre Ameriku 3 koruny. Pre Rusko 2 koruny 50 halierov.

Choré deti a kto z mladi zvieratka mučí, ten sa ľudí mučiť učí. Dve rozprávky. Spísal August H. Škultéty. Vydal J. Gašparik, knižný a papierový obchod v Turč. Sv. Martine.

Ježiš priateľ dietok. Spísal Štefan Janovčík, farár v Likavke. Piate vydanie. Odporúča sa dôst. farským úradom a všetkým ktorých sa týka. K dostaniu za predošlé ceny výlučne u V. V. Herle, knihárstvo. Lipt. Ružomberok.

Listy Svätého Antona. Poučeno zábavný mesačník náboženského obsahu. Cieľom rozširovania úcty svätého Antona Paduanského a dobrého diela chleba chudobných odporúča sa všetkým veriacim. K dostaniu Budapest, VIII., Sándorfóherczeg-u. 36. Predplatné na celý rok pre Europu 2 koruny, pre Ameriku 3 koruny.

Životopis sv. Alojza Gonzagy S. J. Redakcia «Posla b. Srdca J.» obstarala sa o nové vydanie Života sv. Alojza. Životopis tento je v každom ohľade odporúčania hodný. Opísané v dielci udalosti svätého vyobrazujú sa 30 obrázkami milým, zaujímavým spôsobom. Starí a mladí budú ho zarovnak s veľkým osohom čítať. Cena (navzdor toľkých obrázkov) mäkkoviazaného výtisku 50 halierov krem pošty. Tvrdo pekne viazaného výtisku 70 halierov. Pre Ameriku a Rusko: mäko 60 halierov, tvrdo 80 halierov. K dostaniu v Trnave.

Obzor. Časopis pre hospodárstvo, remeslo a domáci život. Ročník XVII. 1905. — Číslo 3—4. Vychádza koncom každého mesiaca. Predplatná cena na celý rok 2 K. Zodpovedný redaktor a vydavateľ Karol Salva v liptovskom Ružomberku.

Pútnické miesto: Višnové. Sostavil J. Buday. Vydal Alexej Frátrik, farár vyšnovský. Cena 10 halierov.

Včelár, nauka o včelárení pre ľud a ľudové hospodárske i opakovacie školy. Sostavil Ernest Lovecký, učiteľ a včelár. Vydal spolok sv. Vojtecha v Trnave (čo podielovú knihu na spolkový rok 1902—3). Cena výt. 60 hal. Knižočka formátu malej 8-o na 138 stránkach s obrázkami obsahuje nauku včelárenia, podanú slohom ľudovým, s láskou k veci, priehľadne a praktický. Za touto knižočkou bude nasledovať ešte druhá o včelárení; ačkoľvek i táto sama o sebe už je uzavreným celkom. Druhý sväzok bude obsahovať zovrubnejší výklad o takzvanom moderno-sedliackom včelárení. V našej dobe,

kde západné národy všemožné nauky hospodárske veľmi horlive pestujú, my všetranne ale sme v nich hodne zaostali, odporúčame čo najvрейšie túto dobrú knižočku priateľom ľudu do pozornosti.

Knihvedenie pre gazdovsko potravné a úverné spolky. Cena výtisku viazaného, franko 1 kor. 60 halierov. K dostaniu u pôvodcu Štefana Janovčík, farára v Likavke o. p. Rózsahegy. — Táto knižka je praktične sostavená a osozná pre tých, ktorí potravné spolky spravujú. Potravným spolkom ju vrele odporúčame.

Život blah. Krescencie, člena tretieho radu sv. Františka. Velice milý a podivuhodný život na 50 stránkach s 10 peknými obrázkami. Vydáva redakcia «Posla b. Srdca J.» v Trnave (Nagyszombat, Pozsonym.) Cena: 12 krajciarov (24 halierov) krem pošty. Odporúčame ju všetkým, menovite údom III. radu sv. Františka.

Dejiny milostivého miesta P. M. v Malej Veske. Dostať: Edvard Bulický, knihár v Košiciach (Kassa) za 20 halierov, s poštou za 29 hal. Pri objednaní viac výtiskov lacnejšie. Odporúčame.

Malé Hodinky k úcte najsvätejš. Srdca Ježišovho. Vydáva Redakcia «Posla božsk. Srdca Ježišovho» III-tie vydanie, v Trnave (Nagyszombat), cena 4 haliere.

«**Lacik**» rozprávka. Napísal August Horislav Skultéty. Tlačou a nákladom J. Gašparika, knihkupca a hnihtlačiar v Turčianskom Sv. Martine, u ktorého sa predáva po 10 halierov. Táto rozprávka je veľmi poučná pre rodičov, aké zlé následky má keď si svoje dietky zle vychovávajú. Knižočku túto vrele odporúčame.

Ceny potravných článkov.

Úradne značené priemerné ceny za 100 kilogramov.
Pšenica: tiská K 18'30—18'95, peštianska K 18'25—18'80, belehradská K. 18'25—18'85, banátska (77 kilogramová) K. 18'10—18'85. — *Raž:* K. 14'70—14'90. — *Jačmeň* na krm K. 14'35—15'20 — *Ovos:* prvotriedny 14'50—14'90, druhotriedny 14'30—14'50. — *Kukurica:* K. 15'15—15'30. *Repica:* K. 22'50—23'00. — *Proso:* K. —'—'—'

Múka.

č.	0	1	2	3	4	5	6
K.	29'—	28'—	27'20	26'40	25'60	24'80	24'—
			č. 7	7½	8		
			K. 21'00	19'—	14'—		

Otruby: K. 13'20, hrubé K. 13'20.

Datelinové semä: lucerna K. 104'00 do 112'00 za 100 kilogr.

Zemiaky: ružové K. 10'00—11'20, žlté K. 9'60—10'40 za 100 kilo.

Strova: Veľký biely *bôb:* K. 27'00—28'00, tmavý K. 18'00—19'00, drobný K. 28'00—29'00, tarkavý K. —'—'. *Hrach:* K. 31'00—41'00 — *Šošovica* veľká čistá K. 40'00—44'00 — *Konopné semä:* K. 26'00—27'00. — *Janové semä:* prima K. 18'00—19'00. — *Rasca:* K. 62'00—64'00. — *Mak:* sivý K. 53'00—54'00, modrý K. 56'00—57'00. — *Ladník:* K. 14'00 do 15'50. Všetko 100 kilogr.

Oznamy * **** * prijíma
administracia****„Krest'an“****Budapest,**

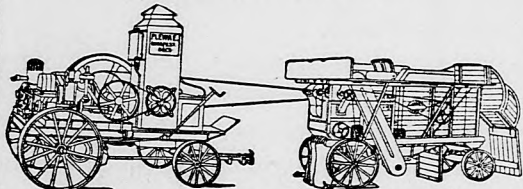
Szentkirályi-úlica 28.

Lacné české perie.

5 kilo nové tmavé driapané 9 kor. 60 hal., lepšie 12 kor. Biele mäkké, jak páper 18 kor. — 24 kor. Biele ako snah mäkké ak páper, driapané 30 kor. — 36 kor. Rozposielanie s dobierkou franco; zameneanie a nazpät prijae je pod touti výnimkou dovolené jestli sa na poštové útraty vynahrada. **Benedikť Sachsel, Lobes 135** (pošta Pilsen Čechy.)

B. DÉNES — BUDAPEST — VI., Váci-körút 51.

hlavne zastupiteľstvo a sklad **Brauner a Klasek** nástupca meriča **E. Plewa** cis. a kral. privilegované dielne **Strojov. a Motorov.**

dlá 1905. modelu shotovomé **BENZIN-, GÁZ- a PARNÉ-****MOTORE**

2—100 HP. Benzin-Lokomobile 2—20 HP.

Gázmotorné pumpovné sriadenia v každej veľkosti dlá sily konskéja za každú hodinu s ušporovaním 2—3 halierov chodných utrov. Lacné ceny a príjemné podmienky platenia.

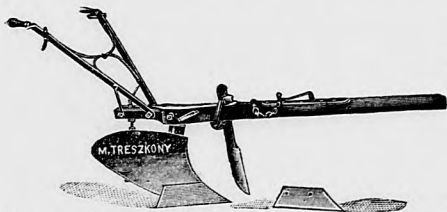
Cenník zdarma.

Poriadni zástupcovia prijímajú sa na vidiek.

Nížepodpísaný, vo **Frajštáku na Franc-Jozef-placi** pod číslom domu 334. otvoril som **kresťanský udiňarský a märsarský obchod**

ktorý pod zák. znač. firmou **JÁN OLLÉ** zamýšlam prevádzaf

Keď sa odvolávam na moju zbehlosť a skúsenosť, ktorú som si v tomto obore cez viacej rokov v prvej dielni na klobásky v Prešporoku zadovážil a ponač som v takom položení že i tým najvyšším požiadavkam et. obecenstva zodpovedaf môžem: Prosím pre tento mój obchod o výdatnú priazen a trvam s úplnou uctov **Ján Ollé** udeninár a mäsiar.

Páni hospodári!

ako: mláfačky s oceľovými guľičkami, ktoré idú o polovicu ľahšie, než ktorékoľvek iné, žentúre, rajtáre, sečkovice atd. — Cenníky zašlem na žiadostf zdarma a franko.

Michal Treskoň fabrikant hospodárskych strojov v Bytci (Nagy-Bitcse).

Tí páni, ktorí by chceli za provisiu prevziať zastupiteľstvo a odpredaj mojich strojov, nech sa o podmienky obrátia na mňa.

500 Korún

vyplatím tomu, komu by po upotrebovaní **Bartillovej ústnej vody**, jedna flaska 70 h. prinavrátilo sa bole nie zubov alebo zápach, z úst. (franko-Zasieka 95 h. osobyte). **E. Bartilla-Winkler, Viedeň (Wien) 19/1, Sommergasse č 1.** Žiadajte si v lekární **Bartillovu** vodu na zuby. Kto by nám oznámil nejakých napodobňovateľov ten bude štredne obdarený. Na miesta, kde by táto voda nebola k dostaniu, pošlem 7 fliaš za 5 K 20 h. frankov. Jednu flau nepošlem.

Každá Gazdina môže byť plšná na svoju kávu!

Kathreiner Kneipp sladová káva

tam, kde kávu pijú, nemôže nikdy chybovať!

o o o

Len pytajte tuto kávu vždy v zatvorených bálíkoch známkou „Kathreiner“, a neslobodno nikdy kupovať, čo sa otvoreno daváža!

PURGO**V záujme zdravia**

upozorňujeme ctených čitateľov našich, že v páde tvrdej stolice najvládnej účinkuje, ako cukrik chutňavý a **viborný článok k prehnatiu „PURGO“** ktorý vynalezol profesor university dr. **Vámossy** a opatrený je privilegiumom uhkr. a ochrannou známkou. Pôsobí on nelen pri dospelých, lež i pri dietkách a nemluvnatkách, s viborným výsledkom. Svedčia o tom nelen uhorskí leží ti uajvítečnejší profesori cudzozemska, medzi ktorými je profesor, súkromný rada dr. **Biedert**; profesor dr. **Kohts** v Strassburgu, profesor dr. **Novák** v Draždánoch; profesor dr. **Tunncliffe** v Londone. Velkého vyznačenia stal sa účastným tento vynalezok, keď „PURGO“ objednali viackrát do vatikanskej lekární **JEHO SVÁTOSTI PÁPEŽA LVA XIII.** Cena jednej škatule 1 koruna.

K dostanju v kazdej lekární a u dorabatela **„Anjel“** lekáreň

doposielateľ klinik university, Budapest, IX., Üllői-ut 45/b.

Pôvodný (Dr. Vámossym vynalezenný) „PURGO“ len v gálíkoch opaskom ochrannou známkou opairených je k dostaniu. Akékoľvek iné zaobálenie alebo predávanie v podobe pastilek ako ho často odporúčajú, treba ako článok celkom bezcenny do prosta odmrštiť.

Telegram !

Sukne Lodenové, polovlnené, rôznych a stálych barev, 1 kus po 65—70 kr., sukne „Mandžuria“ (novinka!) po 1 zl. 20.1 zl. 25 kr. vyrábí a dobirkou zasiáá: **Adolf Jelinek** v Lisku, p. p. Jimramov, Morava. Nehodíci se zboží buď v ymením, aneb vezmu zpet a pen ízevratím; nespokojenost vylou-čena! — Do 5 Kg. balika se vejde 7 sukni! Vzorky zdarma franco!

Oznamy prijíma administracia

„KREŠTAN“

==== Budapest, ====

Szentkirályi-utca 28.

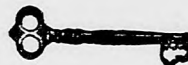

SCHICHT-MYDLO

„Jelen“ alebo „Klúč“
so známkou.

Najlepšie a najvýdatnejšie a tak aj najlacnejšie mydlo. Bez

akýchkoľvek škodlivých častok!

Všade k dostaniu!

Všade k dostaniu!

Pri kupování ale obzvlášte na to pozorujme, aby každý kus mydla opatrený bol názvom „Schicht“ a s jednou hore označených ochranných známok.

Najlepšia kosa na svete je „kosa z delovej ocele generála Devetta“,

ktorá je z najvýbornejších kovov složená shotovená je z najlepšej a najvýbornejšej delovej ocele, a s akou umeleckou vedou je dvojnásobne zahartovaná, že jej možnosť vzdorovania stojí na najväčšom stupni a prevyšuje všetko, čo sa v tomto obore nachodí.

Ochranná známka.

Jediný zadovažujúci prameň je

PAVEL SOHR, v SOMOGY-SZILL-E,

ku ktorému majú sa zaslať všetky dopisy a objednávky, týkajúce sa kôs generála Devetta

Ceny kopy generála Devetta z delovej ocele sú:	65	70	75	80	85	90	95	100 cm.
	95 kr.	1 zl.	1 zl. 05 kr.	1 zl. 10 kr.	1 zl. 15 kr.	1 zl. 20 kr.	1 zl. 25 kr.	1 zl. 30 kr.

Pri objednaní 5 kusov poštové výdavky znáša firma. Pri objednaní 10 kusov tiež dielňa znáša poštové výdavky a k tomu jednu kosu ešte zdarma zašle. — Za každú kosu z delovej ocele generála Devetta dielňa ručí a nezodpovedajúcu kosu dielňa bez všetkých útrat začaruje (ale zo skúsenosti vieme, že medzi 1000 kusami sa ani jedna zlá nenachodí.) Pravá novota! Vyznačená koša zfhajúcim kľúčom 20 kr. «Diadal» náčinia ku nakutín, kladivko, a penka 85 kr. Amergansky brúsiaci kameň pre kosu na svete najlepší 20 kr.

Objednávky sbierajúcim dáme osobitnú vzáctnu výhodu. — Každý nech si žiada cenník na dopisnici.

S kosou z delovej ocele generála Devetta pri jednom brúsení možno na diaľku 250—300 krokov kosiť. Jedno nakovanie dostačí na viac dní. Kosa z delovej ocele generála Devetta zhotovená je po ruke

jedného riadneho kosca, vykovaná a vyprobovaná zašle sa so zárukou. Preto nech si nikto do tých čias kosu neobjedná, kým si od výšmenovanej firmy obrázkový cenník nežiadal, ktorý zdarma mu zašle.

Diamantová ocelová britva s trojročnou zárukou za 1 zlatý 50 krajciar. Cenná britvová pošva zdarma.

Smrteľné nebezpečie na jednej svatbe.

(Odtisk zakázaný.)

Skutočná udalosť dľa rozprávky Jána Mudroňa v Komárom-Tarjáne.

(Odtisk zakázaný.)

Bolo po žatve, tu sedeli sme pod lipou pred kostolom s našim starým učiteľom, rozprávky ktoré sme tak radi počúvali. Tento raz nám rozprával o svojom priateľovi.

«Sused Michal», vravel medzi iným, bol veľmi obľúbeným človekom a dedinským rychtárom; mal dve dcéry, z ktorých jedna, 18ročná Mária vydatá sa mala za syna zámožného lichvára, Martina. Tá druhá dcéra bola bladá, chorľavá, 18ročná dievčica, trpela od detinstva na pakostnicu, štiepanie v údoch; ramená a nohy jej boli opuchnuté, vždy mala boľenie hlavy, klopanie srdca, závrat ju napádal a mdloba, a poneváč takmer vždy ležala v posteli, nemala chuť k jedlu. Bohatý gazda nešetril peniaze, aby mladšiu dcéru svoju vyliečil, ale nič nepomohlo. Pred tromi rokmi, keď sa starašia dcéra vydávala mala, nevedel ani gazda sám, koho by mal pozvať za starejšieho bez toho, že by ostatných susedov nejak neurazil, z ktorých jedonkaždý milerád by bol šiel za starejšieho, lebo všetci milovali gazdu. Tu si razom vzpomienka na mňa a na krásne časy, keď sme spolu slúžili pri vojsku. Vtedy povedal svojej manželke, s ktorou sa rádil, koho by mal pozvať za starejšieho: «Môj starý priateľ učiteľ ten a nikto iný nebude starejším!» Hneď písal, aby prišiel. To bola myšlienka, ktorú mumilesť Božia vnučka. Svitol deň svatby. Hostia sa dostavili z celého okolia, v chráme držal pán farár peknú kázeň potom šli sme za zvukov príjemnej hudby domov, sde sa pri vine, hudbe a tanci všetko rozveselilo. Razo m nastalo ohromné rozčulenie. Gazda klesol staby ho hrom bol uderil, oči mal zavreté, triasol sa na celom tele, tvár mu bola celkom premenená. Hudba zamlkla, svatobníci stáli od ľaku bleďi ako prikovaní. Hneď otvorili okná a gazda umývali octom a vodou, ale všetko marne; ženy a dievky bedákaly a zúfale si vlasy šklbaly, srdce sa mi svieralo a ja som nemohol pomôcť! Tu mi vzkrsla v hlave ratujúca myšlienka, volám na manželku svoju: «Oh, keby sme tu mali Fellerov Elsa-Fluid, ten by nášmu priateľovi istotne pomohol!» Moja manželka rýchlo prekutala svoje vrecky a na šťastie našla dve fľašky; vzal som jej jednu z ruky klaknul k Michalovi, natrel som mu okolie srdca, prsa a hlavu a nakvapkal som mu niekoľko kvapiek z podivného Fellerovho Elsa-Fluidu do úst. Môj dobrý priateľ hneď otvoril oči a šeptal: «Ešte, ešte!» Dal som mu ešte 10 kvapiek a hneď mu bolo ľahšie. Gazda onedlho vstal; všetci plakali od radosti, blahoželali gazdovi a mne. Veselie sa zase započalo, všetko zase ožilo. Hostia si vždy pripíjali na zdravie dorábatela lekárnik Eugena V. Feller v Stubici. Templom-utcza 18. (Záhrebská stolica) O hodinu bol gazda už celkom zdravý. Hostia vtedy chceli vedieť, že zkadiaľ poznám tento podivne účinkujúci Elsa-Fluid? a ja som im potom rozprával, aký chorý bol vždy môj priateľ a dobrý známy gazda, kaprál Hoffer, ako trpel na boľenie žalúdka, mdlebu, nechť k jedlu, jatrovú nemoc,

Môj dobrý priateľ hneď otvoril oči a šeptal: «Ešte, ešte!»

klanie, tak, že ho z vojančiny domov poslali, ale doma mu tiež nebolo lepšie, vždy viac a viac chradnul, mal koliku, boľenie prs, užil všelijaké lieky, ba i všelijakých fluidov, o ktorých čítal v kalendároch, ale nič mu nepomohlo. Tu čítal raz v kalendári rozprávku o Fellerovom Elsa-Fluidu a o Elsa-pilulkách a hneď si objednal u lekárnik Eugena V. Feller v Stubici, Templom-utcza 18. (Záhrebská stolica) 1 tucet (12 fľašiek) Elsa-Fluidu za 5 korún a 6 škatuliek Elsa-Piluliek na prehanie za 4 kor. Poštovné porto zaplatil dobrý apatekár sám. Užil denne trikrát po 20 kvapkách Elsa-Fluidu v šálke sladkého mlieka a tre si denne 2 krát čistým Elsa-Fluidom žalúdok, brucho, prse a všade tam, kde bóle cítil; z Elsa-Piluliek užil denne 4 a bolo mu so dňa na deň lepšie a teraz je úplne zdravý a každému odporúča proti všetkým neduhomprávy Fellerov Elsa-Fluid a Fellerove Elsa-pilulky. Teraz všetia ľudia v dedine užívajú Fellerov Elsa-Fluid a liečia ním menovite popáleniny, rany, klanie, štiepanie v údoch, zrádnik, hlísty u detí, slabý zrak. Jeden človek bol už takmer slepý, a za 6 týždňov upotrebil Fellerov Elsa-Fluid roztriedený s vodou k umývaniu a teraz zase vidí ako predtým, keď bol ešte mladý.

Dalej chuľia ľudia Fellerov Elsa-Fluid proti vytknutiu, ruži, boľeniu prs, boľeniu hrdla a gágora, záduchu, pluvaniu krve, zachrýpnutiu, krčom, nočnému poteniu, ba aj proti zastaralým neduhom nervosity, bledačke, a málokrevnosti som počul Fellerov Elsa-Fluid chváliť a užívaný súčasne s Elsa-pilulkami osoží aj oproti žltacke.

Ja sám, — tak rozprával učiteľ ďalej, — ďakujem Elsa-Fluidu, že zase dobre vidím, lebo prv, než ma Hoffer upozornil na Fellerov Elsa-Fluid, som už už myslel, že nikdy viacej nebudem vidieť, tak zle už bolo smojima očima! Gazda hneď objednal u lekárnik Eugena V. Feller v Stubici (Templom-u. 18.) (Záhrebská stolica) 4 tucty Elsa-Fluidu za 16 korún a o niekoľko týždňov úplne vyzdravela i jeho mladšia dcéra, a teraz často objednávajú 1 tucet za 5 korún pre chudobných.

Zo svatobných hostov už tiež mnohí objednali si Fellerov Elsa-Fluid a Fellerove hnažuce Elsa-pilulky a dosiahli najlepšie úspechy ešte aj pri hučení v ušiach, škroulosnom hnojení výsype, pri zimnici borúčke, influenci, nátku, ochromení ramien a nôh, hámerhoidov (zlatej žily), kyslého grgania, mdlôb a menovitie oproti boľeniu zubov. Toto je rozprávka starého učiteľa, ktorú, mi nedávno môj priateľ sdělil. Rozumie sa, že som si aj ja hneď objednal Fellerov pravý Elsa-Fluid, predne 24 fľašiek za 8 korún 60 halierov, potom 36 fľašiek za 12 korún 40 halierov a Elsa-Fluid mi prinavrátil zdravie. Nielen nemocní, lež i zdraví si objednávajú Elsa-Fluid ku každodennému umývaniu. Som presvedčený, že mi každý povďačný bude, kto si objedná Elsa-Fluid. Len sa varujme od napodobenín a objednávajme rovno v Stubici a napíšme jasno adresu lekárnik: Eugena V. Feller, lekárnik, Stubicza, Templom-utcza 18. (Hrvatsko.)

Pravý Fellerov Elsa-Fluid (Fellerov Fluid)

z essencií príjemne voňajúcich bylín so známku «Elsa»

musí na všetkých úpravách a na každej fľaške nosiť takúto ochrannú známku, jaká je tu vyobrazená s menom «Elsa» a s podpisom «Feller». — Zdravotníckymi vrchnosťami preskúmaný a odobrený prostriedok a na výstavách v Paríži, v Ríme, v Londýne, v Nizze a v Berlíne Fellerov «Elsa-Fluid» vyznačený bol zlatou medaillou, križom a čestným diplomom v novejšom ale čase španielsky rád červeného križa vyznačil shotoviteľa «Fluidu» zásiužnou striebornu medailou. Objednávajú si Fellerov «Elsa-Fluid» len poštovou dobiereku, alebo za vopred zaslané peniaze.

Fellerov pravý prach proti hmyzu

so známku «Elsa», kynož škodlivý hmyz pri drúbeži, v maštali, v domácnosti, v zahrade, totižto mueny, blechy, vši, ploščice, švaby, mravce. Prosviedok tento i v malej miere val'm účinkuje. Následkom toho šíri sa všestranne a vytisá všetky ostatné drahé prosriedky. Jedna porcia stojí 1 korunu (keď sa objednáva spolu s «Elsa-Fluidom»). Bez «Elsa-Fluidu» stojí 6 porcij franko 5 korún.

Cena opravdového Elsa-Fluidu:

Ajsportom, škatulou a návodom k upotrebeniu	12 fľaš alebo 6 dvojj. fľaš	5 korún — hal.
	24 " " " 12 " " " 8 " " "	60 " " "
	36 " " " 18 " " " 12 " " "	40 " " "
	48 " " " 24 " " " 16 " " "	" " "
	60 " " " 30 " " " 20 " " "	" " "

Zdarma dostanete pokaždým opätovne objednanom tucte Elsa-Fluidu 1 fľašku.

Ďalej odporúčajú sa FELLEROVE Rebarbara-Elsa-Pilulky

Najlepší, najlacnejší, tisíckrát vyprobovaný prostriedok na prehanie; účinkuje rýchle, isto, bezboľastne, zvyšuje chuť k jedeniu a napomáha trávenie, čistí a ulavuje bóle a choroby žalúdka a tráviacich ústrojov. Jedon baľik (6 škatuliek) s úpravou stojí 4 koruny franko.

Kto chce dostať Fellerov Elsa-Fluid, a pravé Fellerove Elsa-pilulky, nech si objedná listovne a jasno napíše adresu jediného dorábatela:

EUGEN V. FELLER, lekárnik,
dvorný dodavateľ jeho cis. a kráľ. výsosti princa Filipa Bourbona
STUBICA, Templom-utcza 18. szám. (záhrebská stol.)

Hlavný sklad v Budapešti: u lekárnik Jozefa Töröka, v. lekárni «Nádor» dra Eggera.

Tlačou Stephaneuma úč. spol. V Budapešti, VIII., Szentkirályi-utcza 28/a.